

Secí stroj Bratři Jouzové

restaurátorský zámeček

Praha, Šíjen 2017

Ing. Jan Palas
Restaurování a provoz historických strojů
Malešická 27, 130 00 Praha 3 IČO 72029013

tel. +420 603 357 259
e-mail: ruston@centrum.cz
povolení MK ČR k restaurování l.j. 4350/2003

X

Základní údaje o předmětu:

Výrobce	Bratři Jouzové, továrna na stroje a slévárna v Peřkách
Tovární číslo, rok výroby	nezjištěno
Rozměry přibližně (d x š x v)	2,3 x 1,7 x 1,0 m
Hmotnost přibližně	300 kg
Převahující materiál	ocel, litina, dřevo

Popis předmětu

Základový secí stroj s pohonem výsevního mechanismu ozubenými koly od zadní nápravy. Konstrukce seřky je kombinovaná. Rám, přední kola a výsevní skříň jsou železné, loukotí zadních kol a víka skříně dřevěná. Semenovody plechové, teleskopické. Výsevní ústrojí je hřídeľové se šestnácti botkami ve dvou řadách.

Barevné provedení převahově zelené (rám, vnější povrch výsevní skříně a její dřevěné bednové oboustranné, vinové červené kola, semenovody včetně botek a vnitřek skříně)

Stav předmětu

Secí stroj je v hlavních dílech kompletní, opotřebení je celkově obecné, provozní, bez vážných mechanických poškození. Ozubené hnací převody výsevu jsou silně znečištěny mazadly. Na špičce rámu chybí otočný šep pro uchycení přední nápravy a náprava má utrženou nýtovanou výztuhu. Oj postrádá madlo pro ruční vedení stroje. Přední náprava a oj budí dojem, že nejsou originálními součástmi stroje, protože se nespojují s ostatními díly seřky.

Korozní napadení je masivní, vlna nátěrů již neexistuje. Dobře zachován jen červený nátěr uvnitř výsevní skříně malé fragmenty zachovány na zadních kolech. Na rámu a předních kolech je již téměř výhradně rezivý povrch.

Dřevěné bednové je degradováno povrchovostí a poškozeno zatékající vodou (skvrny), hrana víka téměř po celé délce odtržena. Kondice dřeva však není havarijní, nevykazuje žádné vážné praskliny či deformace.

Barevné schema je sice zachováno jen ve fragmentech, ale je původní. Zachován litý tovární štítek.

Návrh restaurátorského zásahu

Doporučuji ponechat stroj s provozní patinou a opotřebením, t.j. restaurování omezit převahově na čištění, konzervaci a několik drobných zásahů. Před započetím restaurátorských prací musí být stroj řádně rozložen a díly dokonale zbaveny mechanických nečistot. Při obnově je třeba dbát na zachování a opatrné použití pokud možno veškerého originálního spojovacího materiálu.

Všechny **železné a litinové díly** se zbaví oleje, pokud je přítomen, povrchy se odmastí, mechanicky ořídí a korodované plochy opatrně zbrousí kartálem nebo houbou tak, aby nedošlo k poničení zachovaného nátěru a poté se pasivují taninem. Na plechové výsevní skříně a spadnutí na jiných místech, kde bude s jistotou stanovena původní barevnost, se

oschlé povrchy po tanátování ručně oobrousí houbou a poté se provede jejich slabé probarvení pigmentovaným voskem tak, aby vypovídalo o původním barevném provedení stroje. Fragmenty originálního nátěru musejí být odližitelné.

Narovná se výztuha v rámu poslední nápravy a nanýtuje se na své místo. Vyrobí se chybějící řep nápravy (groub tvaru L s otvorem pro závlačku) a uchytí se do špičky rámu. Po instalaci nápravy bude nutné seřadit polohu opěrné kladky na oji tak, aby běhela po svém segmentu na rámu. Pod tisknutím kladky by mohl být zachován původní nátěr oje.

Podoba vodicího madla na oji v tuto chvíli není známa, doporučuji ve spolupráci s kurátorem sbírky pátrat v tisknutých materiálech po vhodném vzoru a poté madlo zhotovit v kopii. Stejně tak bude třeba doředit uchycení rámové vzpěry (háku) k poslední nápravě.

Všechny dřevěné díly (loukotíky a bední výsevní skříně) musejí po základním očištění projít sanací proti dřevokazným parazitům. Vzhledem k malým rozměrům dílů lze sanovat ozařením v komoře Středolěského muzea v Roztokách u Prahy. Sanované dřevěné díly se ručně zahradí jemným smrkovým papírem nebo houbou tak, aby nedošlo k poškození zachovaných fragmentů nátěru a poté se provede obnova zabarvení povrchu pomocí včelího vosku mírně barveného práškovým pigmentem tak, aby zbytky původního nátěru byly pod pigmentem rozližitelné. U bední se pigmentování provede jen z vnější strany, zevnitř se dřevo pouze konzervuje viz níže.

Závěrečná konzervace všech kovových dílů se provede speciálním olejem, např. Ravel D, konzervace dřeva, které nebude pigmentováno, lněným olejem. Při montáži stroje je třeba dbát na to, aby odmaštěné pohyblivé díly byly v malé míře opět namazány a zůstaly volně pohyblivé. Použije se směs silikonového oleje s grafitem nanášená štětcem, mazivo nesmí vytékat.

Práce musí provádět dodavatel, který má dlouhodobé zkušenosti s renovací historických strojů, profesionální dílenské zázemí a odpovídající reference.

Cena restaurování

Celkové náklady na restaurování odhaduji na 100.000,- Kč bez DPH. Cena nezahrnuje náklady na přepravu stroje ke zhotoviteli.

Ing. Jan Palas
**RESTAUROVÁNÍ A PROVOZ
HISTORICKÝCH STROJŮ**
Malešická 27, 130 00 Praha 3
IČO: 72029013

27.10.2017

Secí stroj Bratři Jouzové - fotodokumentace

Obr. 1 - 2 Secí stroj Bratř Jouzové, celkové pohledy.

Obr. 3 Na dřevěném bedně výsevní skříň jsou vidět stopy po zatékání vody.

Obr. 4 Litý tovární štítek je zachován.

Obr. 5 Uvnitř výsevní skříně jsou relativně dobře zachovány nářky jak plechových dílů, tak bednění.

Obr. 6 Detail výsevního lhl'kového mechanismu.

Obr. 7 Výsevní botky jsou kompletně okorodovány, teleskopické semenovody nejsou pohyblivé.

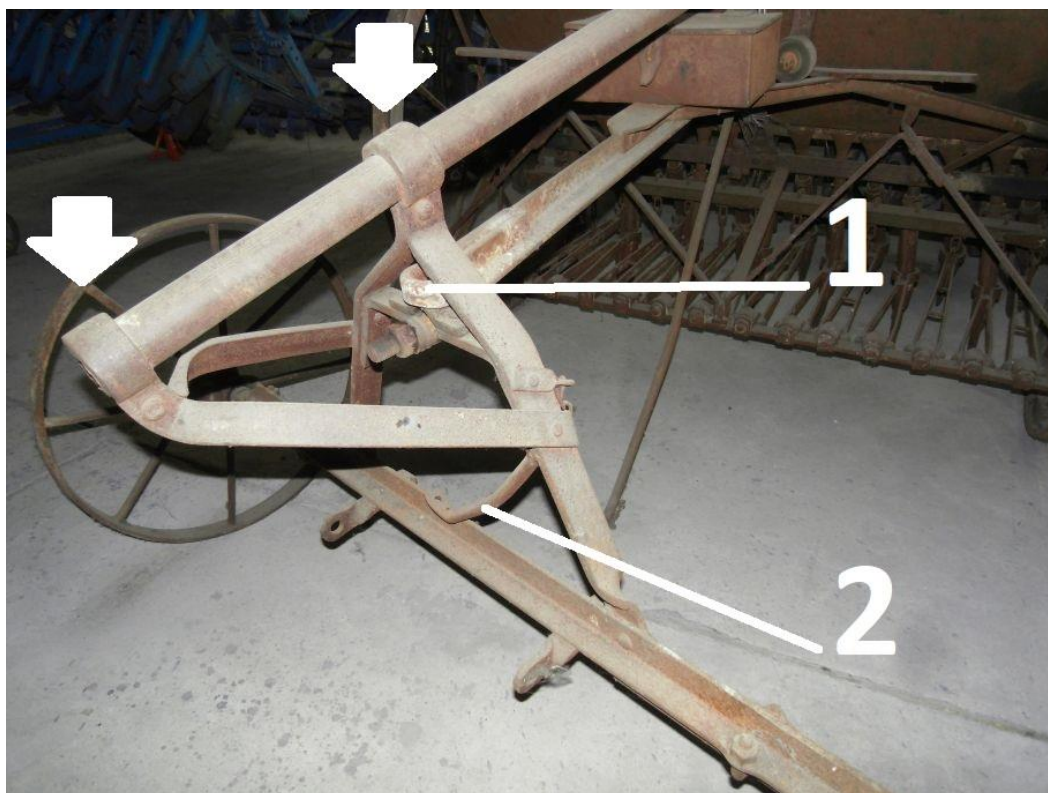
Obr. 8 V místech pokrytých olejem zůstala dobře zachována původní zelená nátěrová hmota.

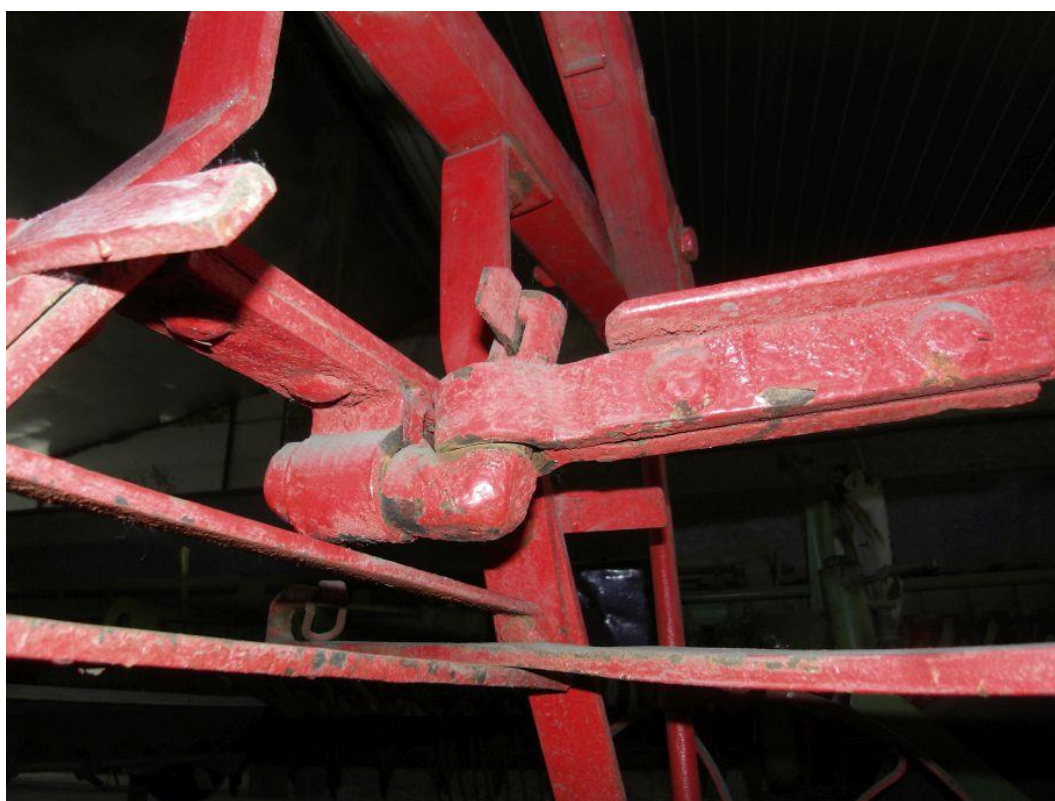
Obr. 9 Detail loukotě zbytky původního vinného nářadí.

Obr. 10 Regulace výsevu na boku skříně Prosvítající bílá barva je obnažený základový nář stroj.

Obr. 11 Čpice rámu je volně položena na konstrukci přední nápravy, chybí svislý řep (1). Výztuha je utržená z nýtu (2). Pod těsněny by mohl být zachován originální nář (čpky).

Obr. 12 Podobu chybějícího řepu přední nápravy tvaru L lze odvodit podle jiného secího stroje ve sbírce NZM.